

marajo, so take, v katerih je samo veliko obrtnijstvo in velika bogatija gospodar, in to oboje je gotovo nasprotno malemu obrtnijstvu; izjem je malo. Zato bodo vladi o vsaki priliki skušali metati polena pod noge.

Po tem, gospóda, ko bodo trgovinske in obrtnijske družbe zares razdeljene v svoja prava enaka oddelka, ko bo rokodelstvo, katero zdaj vlačijo za sabo, strašijo in v nič devljejo, imelo svoje zbornice, takrat, pa še le takrat bo primerno, tej naredbi dati več duška, ker bo mogla blagodušno delovati.

Zdaj pa, gospóda, ko sem izrazil želje in premisljive svoje, dovolite mi, da povem tudi, česa upam in pričakujem o njih. Preveč to ni.

Mojih predgovornikov nekdo je rekel, da ta postava je nekak dopolnilni kos. No, saj se nam kaj tacega zdi tudi vsa obrtnijska postava, pa zdi se nam to potreben in času primeren pridatek, in to tako, kakor ono, kar se stori začasno za varnost in rešitev o hudi vodi, ko se ne reče, da se pozneje ne bo smelo kaj boljšega ali trdnejšega narediti, da se vredijo vodé in pogozdijo goré. Mi se ne bomo bahali s tem, da nam je treba narediti le to postavo, da bomo dali obrtniku njegovo tako imenovano „zlato stalo“; ne, mi poznamo in smo premerili globoke rane rokodelstva. Vsekali so jim jih naglo, a zaceliti jih bo težavno in počasi; zdaj jih bomo s to postavo le obvezali za silo, da ne bo dalje odtekala kri in odtekla.

Pa v tej postavi vidimo neprecenljivo dobroto, ki vse njene napake obilno popravi, in ta je: Rokodelstvu se dá svoja pot, po kateri se ima gibati za svoj blagor; dá se mu zopet zastopanje svojih zadev v državi in družini; iz malih reči se naredi telo, nezmožni, neživi tvarini se vdihne duša in tako postane iz trpeče in tlačene človeške gruče svoj stan, ki se svojih pravic in ciljev zaveda in ima voljo doseči jih.

Pač dobro vemo, da je to zelo težavna zložba, kateri danes sadimo kal; toda, gospóda, ravno v tem nam je zavest, da smo pravo zadeli, kajti vse, kar se ima razviti, je skonca zavozljano; topo je le, kar je trdo, nepremakljivo, kar ne more živeti, kar je zamrlo.

Drug govornik je tudi nekaj omenil, na kar moram odgovoriti. Je nekaj obrtov, ki bodo poginili in ž njimi vred tudi ljudje, ki so ná-nje navezani. Ali, če se bodo taki ljudje morali pozneje lotiti družega obrta, jim dokaz zmožnosti nikakor ne bo tako silno težaven. Naj se pomisli, da je na pr. na Dunaji čez 600 raznih vrst obrtov dovoljenih in izkazanih, obrtnijski zbor pa ni zahteval o več ko 60 dokaza zmožnosti; to zahteva obrtnijski zbor, ki ima vendar več želje, nego jim bo vlada kedaj vstregla. Toraj bo za take ob kruh prišle delavce uže še prostora zadosti.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 25. dec. 1882. — Goriška čitalnica je bila priredila dne 16. t. m. koncert v dvorani „Concordia“. Občinstva je bilo dovelj došlo, udeležili so se zabave tudi udje bralnega in podpornega društva. Igrri: „Krojač Fips“ in „Kje je meja?“ so naši diletantje prav dobro izvršili; zaslužno zahvalo je občinstvo igralkam in igralcem obilo delilo. Vojaška godba je pa s slovanskimi komadi udeležence razveseljevala in pokazala, da je izvrstno izšolana. Gledé na igre bi jaz za bodočnost priporočal, da naj sl. čitalnica nekoliko izbira in se odločuje za ona dramatična dela, ki se po okusu in vsebini nad navadnost povzdigujejo. Kolikor jaz vem, je goriška čitalnica jako občutljiva in izbirčna pri sprejemanji novih udov in šteje vsled tega med svojimi dru-

štveniki v obče više naobražence in omikance. Odkar imamo tudi bralno in podporno društvo, je prav, da v tem oziru previdno in dosledno postopa, če tudi ji ni nikdar prezirati, da v Gorici moramo društvenike pridobivati in se tu pa tam zadovoljiti, če nam ude pomnože možaki poštenjaki, ki niso velikih šol obiskovali, pa imajo srcé, da bi utegnili odločno narodno čutiti in domačo reč podpirati. Ker pa drugače in v obče vlada v tem društvu redkeja in viša omika, je pač v soglasji moja načelna tirjatev, da nam pri veselich predstavljajo estetično veljavniše igre. Zlasti igra „Kje je meja?“ je pripravniša, da nam na kmetih mejnike po kmečko določuje. Brez zamere, gospóda, ker doslednost veljá tudi na to stran. — Imenovana veselica nas je kratkočasila brez petja, ker Gorica zdaj nima slovenskih ali slovensko izurjenih pevcev, bolje, pevskih zborov. Razkritje te strani bi nam pokazalo občo bolezen sedanjega gibanja slovenskih moči v Gorici. Eni trdé, da so pevci premlačni, kedar jim pevodvodjo dobé; drugi pa obdolžujejo prejšnje pevodvodje, češ, da so se ti brez veljavnih vzrokov temu zaslužnemu delovanju umaknili. Resnice je tu in tam nekaj; v upanji, da se ta žalostna stran na bolje spremeni, nočem nikogar obsojevati, kolikor bolj so gospodje odkritosrčnosti nasproti jako občutljivi in zamerljivi. Zamolčati pa vendar ne morem, da goriška čitalnica je po statističnih dokazih v svojih dosedanjih 20 letih preveč plesala in premalo duševno po poti pravih veselich svoje ude in goste kratkočasila in podučevala. Gledé na to, da za plese preveč potrosi, skopari potem po celo leto v pogledu na vse druge potrebne priprave. Vsakodobni odbor pride potem v denarne stiske in se trese za par forintov, ko bi želel kdo videti razun vdomačenih nemških in načelno naročenih vseh slovenskih tudi še kak drug slovanski, če ne časnik, vsaj primeren časopis. Razun par hrvaških listov namreč bi bralec in gost brezvspešno iskal na bralni mizi še kak srbski ali drugi list z vej slovanskega debla, in vendar zahajajo k nam tudi drugi Slovani, ne gledé na to, da so tudi med udi taki bralci, ki o Slovanih radi poizvedavajo novice v dotičnih jeziki. Doslednost tirja tudi v tem oziru, da se čitalnica pospne na višo stopinjo; drugače bi še mnogokateri dosedanji udje utegnili stopiti nižje, namreč v bralno sobo podpornega društva, ki udom ponuja za petkrat manjšo društvenino skoro iste časnike z istim številom!

Čitalnica je imela 18. t. m. svoj redni letni občni zbor, na katerem se je izvolil za častnega uda sedanji deželni predsednik kranjski gosp. Andr. Winkler, ki je v prejšnji dobi marljivo deloval tudi v tem slovenskem društvu. Predsednik čitalnici je zopet izvoljen g. A. Jeglič; odbor se je tudi le malo spremenil, pridobil pa si je novo mlado moč, ki ima zaresno dobro voljo, da bi čitalnici osnoval in iz njene srede izuril toliko pogrešani pevski zbor. Z željo, da bi goriška čitalnica v tem pogledu in tudi z ozirom na opomnje mojega poslednjega dopisa v resnici napredovala in oživila, voščim za danes samo še srečno novo leto temu in vsem drugim društvom slovenskim na Goriškem in vsakovrstnim rodoljubom razkosane Slovenije!

Iz Cola nad Vipavo 13. dec. 1882. — Drage „Novice“! uže davno niste iz naših hribov med svet nič naznanile, a tudi danes nimam nič kaj veselega poročati. Letina bila je še precéj dobra, ali neprestani dež je sploh, posebno pa našim hribovcem, pri žitu veliko škode napravil. Po kozolcih je žito kakor otava rastlo ter je tako skalilo, da nima polovico prave cene. Pa kaj še to, ker je morebiti samo za eno leto! Hujše pa je to. Dne 16. in 17. u. m. nam je sren in zmrzlina

naše gozde po visočinah tako polomil, da človek, ki ima veselje do lepega gozda, to videti, mora žalosti strmeti. Tam vidiš bukev, 10 palcev čez sredo debelo, prelomljeno, tam zopet drugo s korenino izruvano, zopet tam po 5, 6 in še več skupaj do tal pripognenih in polomljenih, in to ne na stotine, ampak na tisoče, tako da človek ne more prosto po gozdu hoditi; in to je več let zaporedoma, vendar pa tako hudo, kakor letos, ni uže davno bilo; zato je smo po pravici lansko leto pri reklamacijah čez one gozdne dele zaradi previsokega davka vse take in enake nezgode objavili, pa žalibog, do danes še nobenega vspeha ne vemo.

Naj bo pri ti priliki vsem onim častitim posestnikom, kateri so več let veliko tisoč gozdnih sadik brezplačno iz tukajšnje gozdne drevesnice dobivali, katere sem jaz oskrbnik bil, in morda da bi jih še radi dobili, povedano, da nam je slavna vlada pred 3 leti vso podporo in vzdrževanje žalibog te tako potrebne drevesnice popolnem odrekla, in to je za našo okolico velika nesreča, ker gotovo jo bodo naši potomci žalovaje občutili. Želeti bi bilo toraj, da bi nam slavna vlada v ti zadevi zopet roko podala. Ker je ta drevesnica za našo okolico neobhodno potrebna, sem jaz potem, ko je slavna vlada podporo odrekla, na lastne stroške nekaj tisuč prav lepih sadik izredil, s katerimi bodem najprvo sebe in svoje prijatelje preskrbel, ostale bodem pa za malo odškodovanje semena in dela dal tistemu, ki se prvi oglasi.

Andrej Rován.

Od sv. Vida nad Cirknico 22. grudna 1882. — Sploh so večidel tudi letos razna sporočila celó iz dobrih krajev neugodna; kolikor bolj pa še s hribov! Prebivalci po hribih imajo v mnogih zadevah velike posebne težave. Njih zemljišča so veliko slabejša in ob težjem delu pridelajo malo, tako, da si celó o dobrih letinah morajo skoraj polovico živeža kupovati; zato sekajo svoje gozde. Toda kaj bo potem, ko še te posekajo? Naslednike pač še večje pomanjkanje čaka. Veliko ljudi hodi tukaj tudi na Hrvaško in celó na Ogersko zaslužka si iskat; eni pa doma bukove in javorove žlice delajo, ki se jih pa komaj po 4 gold. tisoč prodá.

Letina je bila tukaj srednja; žita se je še precéj pridelalo, sočivja pa skoraj nič, sená zeló malo, zato je uže zdaj po 1 gold. 50 kr. cent. Krompir je zaradi preobilnega dežja zeló gnjil; dobro, da se je še vendar precéj sadja dobilo, katero bo moralo druge slabe pridelke nadomestovati. Veliko škodo je naredila lanska zima pri sadji in po gozdih tukaj, akoravno ni bilo veliko snega; nabirale so se od drobnega dežja cele gruče ledú po drevji, ki se nikakor niso dale otresti ter so vrhove in veje pri nekaterih drevesih tako polomile, da so sami štuci stali, ki so se morali kar posekati ali izkopati. Da bi nam prihodnje zime take in druge škode prizanesle! Razun teh neugodnosti so pa še druge nadloge in sitnosti; posebno s pošto, katera je 3 ure daleč in nobenega stalnega pota nimamo; treba je toraj zmiraj popraševati, kdaj gre kdo po drugih opravkih v Cirknico, v Novo vas, v Lož ali na Rakek, da se pisma oddajo; a največkrat se pa mora nalašč najemati in drago plačati. Kaže nam pa še najbolj pod cirkniško pošto spadati, ker imajo ljudje največ raznih opravkov in tako gredoč vendar kako pismo odnesejo in prinesejo.

Dotični poštar tega in unega pozdravlja s hribovci in smolarji s pristavkom, da spadamo le pod Novo vas, ter zakaj ga zmiraj nadlegujemo. Na pošto se menda vendar smejo pisma tje oddajati, kamor je komu bolj priložno! Pod Novovas sicer res spadamo, toda ne vemo kdo nas je brez vprašanja tje zapisal. Pozimi bi še dostikrat zaradi zametov ne mogli tje hoditi; a v Cirknico je zmiraj pot odprta, ker vedno les in kar bodi dol vozijo. Prosili smo uže dvakrat za pošto, in trikrat samo

za prostovoljno podporo za pôta, pa je vselej ovrženo prišlo. Da bi novo leto kaj boljšega prineslo in naj bi se tudi hribovcem kaj dobrega privoščilo; vsaj jim je tako vse zeló odročno, a davke morajo ravno tako plačevati kot drugi. Z Bogom za letos!

Vrhnika 28. dec. 1882. — Naša čitalnica je pri svojem občnem zboru 26. t. m. vsled predloga gospoda Gabrijele Jelovšek-a enoglasno imenovala gosp. Franc Kotnika, véliko-posestnika in tovarnarja iz Vrda, in gosp. dr. J. Vošnjaka, državnega in deželnega poslanca, častnim članom omenjenega društva. Gospoda Kotnika imenovali so častnim članom zaradi njegovih mnogih podpor darovanih društvu, gosp. dr. Vošnjaka pa zaradi njegovih velikih zaslug za slovenski narod osobito za njegovo nesebično potezanje za narodne pravice.

Iz Gorij došel nam je v zadnjem trenutku precéj obširen popis o otvorjenji novo osnovanega „bralnega društva“, kar se je vršilo preteklo nedeljo. Iz dopisa razvidimo, da je za predsednika izvoljen gorjanski župan, občespoštovani gosp. Jakob Žumer, za podpredsednika gosp. Janez Šlakar, za tajnika pa gospod Janko Žirovnik; društvo šteje okoli 70 udov, je naročeno na 12 časnikov in ima uže zdaj nad 200 knjig. Obširneje poročilo prinesemo v prihodnjem listu.

Iz Ljubljane. — Ljubljanski mestni zbor priobčuje poročilo odseka za mestno posojilo, iz katerega se pač čudno osvetuje tista slava, katero so si prepevali drug družemu poprejšnji mestni očetje, vsi skupaj pa posredniku onega posojila, dr. Jos. Suppan-u. „Tako ugodno posojilo zna mestu preskrbeti samo „nemška“ inteligenca, le spretne roke in modro postopanje nemških strokovnjakov“ — tako se je kričalo po tukajšnjih in unanjih časnikih, tako se je telegrafiralo na vse kraje sveta v slavo Suppan-, Schrey- in Deschmann-ove klike, in ko se je prvi denar štél, hoteli so dr. Suppan-a dejati koj v zlat okvir. Pa ta slava je trajala še dalje, ker gospodarstvo in nadzorovanje mestnega posojila ostalo je v istih rokah; zatoraj se je trobilo po svetu neprenehoma, kako ugodno za mesto je bilo ono posojilo, koliko dobička ima iz njega, tako da se prav nič ne mudi, akoravno gotovina iz onega posojila še nekaj časa prinaša tudi manje obresti. — Vsako letno poročilo in računi o posojilu bilo je zavito v cvetji sreče in splošne zadovoljnosti.

Popolnem pa se je presukala ta stvar, ko je v mestno dvorano na mesto prejšnje stopila narodna večina mestnega zbora. Naši gospodje pregledavajo pogodbo o najemu posojila, pretehtavajo pogoje, štejejo imetje, na kratko: preiskavajo temeljito vse račune in res najdejo, da je bilo veliko dobička pri tem mestnem posojilu; zračunali so svoto mnogo nad 438.000 gold., toda naši gospodje našli so, da ta dobiček ni padel v žep ljubljanskemu mestu, ampak blagajnici banke, katera je posojilo dala.

I kje je potem za Ljubljano tako hvaljeno ugodno posojilo? Tudi to so izračunali naši gospodje; dokazali so v temeljitem obširnem poročilu, da ima Ljubljana vsled onega posojila do zdaj zgube 119.000 gold. — To je sad gospodarstva ljubljanske ustavoverne inteligence! Zdaj naj pa še kdo reče, da oni gospodje ne zaslužijo spominjkov bolj neminljivih kot bron! — Uže samo zaradi tega posojila pomnila jih bo Ljubljana mnogo stoletij.

— (*Deželni odbor kranjski*), roka zdaj uže toliko kot mrtvega našega, leta 1877. nekako čudno rojenega deželnega zbora, obrača še svojega življenja zadnje trenutke v to, da bi v okrajnih šolskih svetih zavaroval še za eno dobo svoja ponemčevalno-liberalna načela.

Udje, katere po postavi izbere deželni odbor v okrajne šolske svete, izbrala je Schrey-Deschmann-Schafferjeva trojica deželnega odbora, brez ozira na zmožnost in skušnjo dotičnih oseb samo z ozirom na njihovo strankarsko, to je, nemčursko zanesljivost, tako izključno iz svojih privržencev, da so res brez madeža od temena do pete. — Naše dežele nemški poklic je po tem koraku zagotovljen vsaj se za prihodnjih šest let, ako bi tudi res še ves ta čas na krmilu ostala grof Taaffe in Conrad. — Za ta „odločni čin“ slavo poje našemu nemškemu deželnemu odboru celó „Neue fr. Presse“. — Mi radi priznamo, da je ta korak naše „železne“ garde skoraj podoben vitežkim korakom dr. Weitlofa, Koppa in drugov zoper česko šolo na Dunaji, pa tudi sad in labor, kateri za to junaštvo ne more izostati našim vitezom, bo zeló podoben onemu, ki čaka Weitlofa. — Pa kar je našim nasprotnikom gotovo še najbolj po volji, tudi mi smo prav zadovoljni z njimi; korajža velja, ne pa ono premodro cincanje. Kdo bo skrival puške in streljivo za grm, ven z njim! Sedanji odbor naj le pokaže, kar zna in more, da se vsaj prihodnji — kakor upamo, naš narodni deželni odbor — ne bo imel dolgo premišljevat, ali naj izvršuje važen svoj posel v — rokovicah ali z golo roko, in brez ozira na krik junških (?) nasprotnikov!

Tudi v ljubljanski hranilnici je, kakor čujemo ravno iz zadnje seje starega leta, postopanje Schrey-Schafferjevih pristašev prav enako onemu v deželnem odboru. Morebiti, da bi se splačalo in da bi bilo tudi hranilnici in tistim, ki denar vá-njo nosijo, na korist, ako bo za to poklicana roka malo segla v gnjezdo, v katero smejo méd prinašati čebele vsake vrste, gospodarijo pa uže skoraj samo — Schrey-evci!

— (Glavni odbor kmetijske družbe kranjske) zboroval je preteklo nedeljo in rešil razun poročil do c. kr. vlade: prošnjo podružnice Kranjska gora, katera si je kupila „Trier“, stroj za čiščenje semenskega žita.

Gospodar Janez Debeljak z Dobrave pri Kropi se pritoži, da plemenski bik, kupljen pri zadnji dražbi v Kranji za 62 gold., ni za pleme in prosi družega. Sklene se, mu priporočiti drugačno krmenje in še počakati, ker je bik še mlad.

Vodstvo za shod poljedelcev (Agrartag) na Dunaji naznanja, da bode tak shod letos dne 12. in 13. marca, ter vabi družbo, vdeležiti se tega shoda, v katerem se bode posvetovalo posebno vprašanje, kako odvrniti grozovite škode pogostih povodinj. — Sklene se: naprositi gospode državna poslanca dr. Poklukarja in V. Pfeifferja, da se v imenu družbe vdeležita shoda.

Na prošnjo in priporočilo g. dr. Poklukarja privoli glavni zbor, da se podari novo ustanovljenemu „bralnemu društvu v Gorjah“ zbirka vseh slovenskih knjig, katere je c. k. kmetijska družba izdala in jih še dosti ima. — Po predlogu podružnice zatiške sprejmeta se za družbenika gospoda: Alojzij Jenčič, c. kr. okr. sodnik v Zatični, in Franc Groznik, beneficijat v Šentvidu pri Zatični.

— Gospod Jernej Gestrin, občespoštovan, naroden meščan in barvar, oče prečastitega župnika Leopolda, c. k. okr. sodnika dr. Karola, barvarja Janeza in c. kr. oficijala Jakoba ter gospic hčera Marija in Frančiška, umrl je v svojem 83. letu novega leta dan. Pogreb je danes popoldne ob 4. uri. — Naj večna luč sveti blagemu gospodu!

— (Silvestrov večer) v ljubljanski čitalnici je bil dobro obiskan in živahen, kakor po navadi, zabava je trajala skoro do jutra.

— („Ljudski shod“) je sklicalo več obrtnikov in rokodelcev na sv. Štefana dan k Tavčarji in ob 10.

zjutraj je bila dvorana vsa polna, zbralo se je okoli 200 ljubljanskih obrtnikov, rokodelcev in pomočnikov, drugih ljudi le prav malo. Razgovori so se vršili večidel dosti mirno pod predsedstvom gosp. Regalija, govorniki so tožili o bedi ljubljanskega rokodelstva in obrtnijstva ter sprejeli slednjič dve resoluciji do državnega zbora: o odpravi dela po kaznilnicah pa o odpravi nedeljskega in prazniškega dela. Nek govornik je predlagal med drugimi predlogi tudi zaupnico vladi, ki se pa ni sprejela. Več govornikov je vdrihalo po slovenskih časnikih razun po „Ljudskem glasu“. Odslej bo menda vendar temu zabavljanju na časnike konec!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Pretekli teden stali so v prvi vrsti vsakovrstni spomini na 600letnico združenja staroavstrijskih dežel, kateri so se sijajno vršili v vseh deželah in pri vseh narodih.

Odlikovani so bili zdaj k novemu letu trgovski minister baron Pino z redom železne krone prve vrste, tirolski deželni glavar dr. vitez Rapp z istim redom druge vrste, in ud deželnega odbora tirolskega ter državni poslanec dr. Graf z istim redom tretje vrste. Državni poslanec Gregor Dobelhammer, ud bivše centralne komisije, pa je odlikovan z vitežkim križem Franc-Jožefovega reda.

Prav ob kratkem ima se razglasiti začetek delovanja poštних hranilnic; po vseh deželah naših sprejemal se bode denar na 3991 mestih, v oddelku za Štajersko, Koroško in Kranjsko pa na 404 mestih.

Prva seja državnega zbora po praznikih bode dne 15. januarija.

Vojni minister Bylandt okreval je toliko, da je uže vstal iz postelje.

Iz Trsta. — V preteklem letu došlo je v Trst 6878 bark (40 več kakor leta 1881) z blagom teže 1,226.369 ton. Po suhem pripeljalo se je v Trst preteklo leto blaga 6,820.477 met. centov, izpeljalo pa 3,345.590 met. cent.

Iz Celja. — Dne 26. decembra sklicalo je „Slovensko društvo“ shod svojih družbenikov v Celje, pri katerem je državni poslanec dr. Vošnjak v obširnem in po zaslugi pohvaljenem govoru poročal o delovanju državnega zbora. — Celjski župan prepovedal je shod, pa c. k. deželno namestništvo v Gradcu privolilo je shod v zadnjem trenutku po telegrafični poti.

Nemčija. — S porenskih mest naznanja se, da je reka Rena zopet zeló narastla, na več krajih pretrgala bregove in preplavila več mest.

Laška. — Neredi zarad Oberdanka se ponavljajo. — Vlada je sklenila odpoved glavnega tajnika v vnanjem ministerstvu, barona Blanc, sprejeti. — Kakor naznanja časnik „Rasegna“, sklenil je ministerski svet odreči izročitev tržaških begunov Levi in Parenzani, soditi jih imajo laške sodnije.

Iz Pariza. — Kakor je za čas največe moči Napoleona III. gledala vsa Evropa ob novem letu v Pariz, da bi čula, kaj bo on na politični dnevni red stavil za pričeto leto, ravno tako obračate ob novem letu dve dogodbi pozornost vse Evrope v Pariz. Dne 30. preteklega meseca decembra usmrtil se je v Parizu naš zastopnik na Francoskem, grof Wimpfen; zakaj, to zdaj še ni znano, samo iz okoliščine, da je za ministra Kalnoky-a pustil pismo, sklepa se, da bi bil vzrok iskati v službenem poslu umrlega. — Mnogo važneja pa je dogodba druga: smrt Gambette. Ta umrl je dne 31. decembra v zadnji uri starega leta. — Pred nekaj tedni razglasilo se je, da se je bil po naključbi